

# Teamwork gav ny art för Sverige

Så här gick det till när den för Sverige första wilsonbeckasinen hittades.





**D**en 13 april 2019. Jag har bestämt mig för att denna dag skåda i Norduppland och tänker börja med att köra upp längs Knyppplanvägen öster om Vendelsjön. Här hoppas jag hitta skogsfåglar och se om den hökuggla som rapporterades dagen innan är kvar. Jag stannar vid Karbodakorset lite norr om Åkrakorset, där den fina gamla skogen under det senaste året avverkats så att det numera mest är stora hygen runt vägen.

Klockan är 07:35 och nästan direkt när jag stiger ur bilen

hörs ett snabbt "po-po-po-po-po" väster om vägen och lite framför mig i vägens riktning. Min första tanke är att det låter som pärluggla men är alldeles för snabbt (ungefär dubbla hastigheten). Jag tänker om och börjar misstänka hökuggla (den som satt längre norrut igår kan ju ha flyttat sig). Stroferna känns lite för korta men tempot är snabbt och det känns fel för pärluggla.

Efter några minuter stannar Lars-Erik Larsson, som har exkursion med ett antal oerfarna skådare i tre bilar. Jag nämner för



Lars-Erik att jag har hört något som skulle kunna vara hökuggla en bit framåt längs vägen och ber honom köra fram en liten bit och stanna. Snart hörs lätet igen, nu först väster om vägen, sedan öster om vägen och så väster om igen. Jag ringer Lars-Erik, som hör lätet, säger att det borde vara en eller möjligen två hökugglor, och ber mig köra fram till honom. Vi lyssnar tillsammans ett tag och tycker att stroferna är korta men nog stämmer bäst med hökuggla. Det märkliga är att lätet hörs från båda sidorna av vägen, som om två individer svarar varandra. Vi letar så gott vi kan i trädtopparna och lägre ner men hittar inget. Sedan blir det tyst.

hör då genast "ugglan". Första reaktionen från Anita är pärluggla, men ändå inte. De lyssnar på Fågelguiden samt några inspelningar på xeno-canto och kan konstatera att lätet inte är helt identiskt med hökuggla utan är kortare. Ingen av dem (Anita, Nina och Christina) har dock hört spelande hökuggla tidigare varför de inte kan utesluta en variant av spel. De noterar dock att lätet förflyttar sig väldigt snabbt vilket förefaller rätt så underligt om det nu är en hökuggla.

Jag kör vidare mot Ledskär för skådning i Norduppland. Träffar Kalle Brinell helt kort vid Ledskär. "Kul med spelande hökuggla", säger han. "Det är ovanligt." Jag håller med

Martin ringer: "Det är en wilsonbeckasin! Vi står här och lyssnar och det är fullt spel. Det är jag, Gabbe, Kalle, Lars-Erik och Bernt Thorssell. Fy farao vad häftigt."

Vi lyssnar på fågelguidens hökuggla och en annan inspelning. "Ja, hökugglans sång är ju betydligt längre, men det kan nog variera", säger Lars-Erik, som hört hökuggla spela tidigare på Knyppplanvägen och flera hökugglor på häckningsplats i Norrland. Inget mer hörs. Vi kommer överens om att jag ska larma som spelande hökuggla.

Sedan kör vi alla norrut och får se hökugglan från igår i toppen av ett torrt träd på precis samma hygge där den satt under gårdagen. Då var det inte den som hade flyttat sig söderut alltså. Lite snurrigt, men slutsatsen blir att det finns mer än en hökuggla längs Knyppplanvägen, vilket jag larmar ut på Band Fåglar i Uppland. Anita Janelm ringer och undrar om de är på rätt ställe för att höra den spelande "hökugglan". I så fall är den tyst nu. De drar vidare mot hygget där en hökuggla sitter och träffar då Lars-Erik som ger lite mer information om platsen. De åker tillbaka och

och nämner att lätet verkade komma från båda sidorna om vägen.

Den 14 april 2019. Jag åker ut på skådning och hamnar så småningom i Hjälstaviken, där jag träffar Martin Tjernberg. Vi pratar om den spelande "hökugglan" och jag säger till Martin att spelet var kortare än normalt för en hökuggla och att det lät som ett mellanting mellan en pärluggla och en enkelbeckasin. "Konstig jämförelse", säger Martin, men det blir ingen mer diskussion.

Efter avslutad skådning och hemma igen så kommer ett sms från Torbjörn Elvius:

"Hej du! Jag såg din rapport om en spelande hökuggla igår. Såg du den också? Jag var dit i morse och spelade in ett popopopoläte, ungefär som en pärluggla men dubbelt så snabbt. Inte så snabbt bubblande. Det var något bekant över strukturen och så småningom fick jag se den långnäbbade filuren: enkelbeck! Jag kan skicka över en inspelning

## FAKTA OM WILSONBECKASIN

Wilsonbeckasinen (*Gallinago delicata*) är Nordamerikas motsvarighet till vår egen enkelbeckasin (*Gallinago gallinago*), med snarlikt utseende och likartade vanor. Systematiskt står också de två beckasinerna mycket nära varandra och räknades tills ganska nyligen som raser av samma art. Trots utdikningar och annan habitatförstöring så är wilsonbeckasinen, likt sin europeiska släkting, fortfarande relativt talrik i sitt utbredningsområde som omfattar hela norra Nordamerika ner till de nordligaste staterna i USA. Många individer övervintrar i västra och södra USA, men arten påträffas under vintern ner till nordligaste Sydamerika.

Som kuriosita kan nämnas att namnet är en hommage till den skotsk-amerikanske ornitologen Alexander Wilson (1766–1813) som tillsammans med John James Audubon (1785–1851) räknas till nya världens främsta pionjärer inom ornitologin.

Förutom flera subtila och i varierande grad överlappande dräktkaraktärer har typiska wilsonbeckasiner 8 par stjärt pennor medan enkelbeckasiner har 7 par. Det är dock inte en helt vattentät karaktär, framförallt eftersom en del individer av båda arterna kan avvika och uppvisa allt från 6 till 9 par. En bestämning baserad enbart på fjärderdräkten kräver med andra ord en väldigt god dokumentation och sammanvägning av flera karaktärer.

## Referens

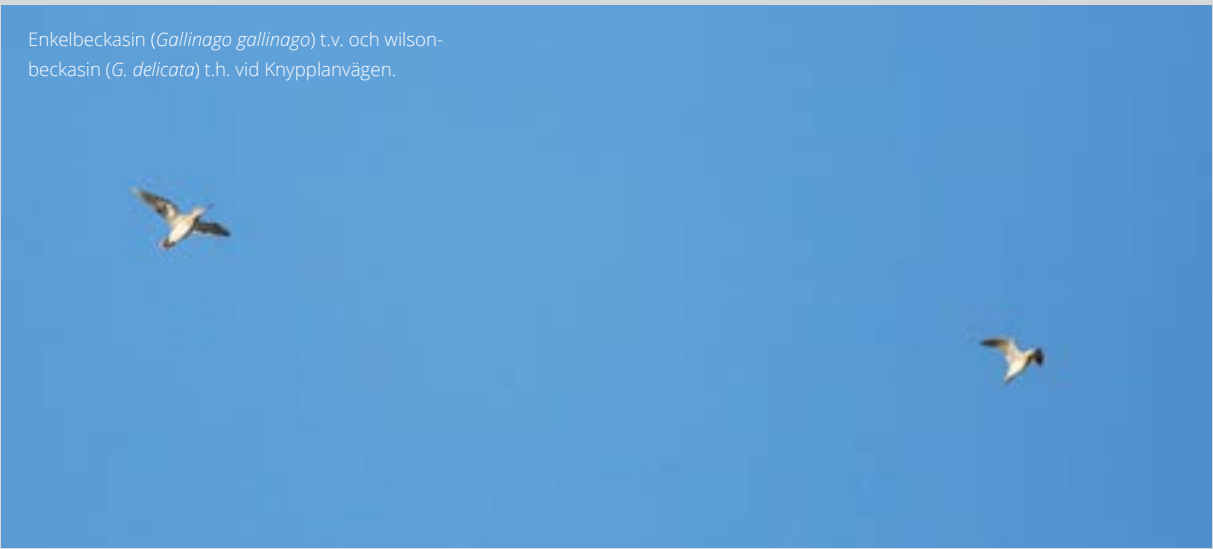
British Birds, 101, April 2008, s. 189-200



Artikelns huvudkaraktär, wilsonbeckasinen, (*Gallinago delicata*) vid Knyppplanvägen i april 2019.



Enkelbeckasin (*Gallinago gallinago*) t.v. och wilsonbeckasin (*G. delicata*) t.h. vid Knyppplanvägen.



Det är svårt att räkna stjärtpenor även på en så pass nära bild som den här. Här ses dock fint två frilagda yttre stjärtpenor, vilket är mer typiskt för wilsonbeckasinens spelflykt. Normalt ses bara en frilagd yttre stjärtpenna hos en spelande enkelbeckasin.





Hundratals fågelskådare besökte det numera berömda kalhygget vid Knyppplan för att få se och höra wilsonbeckasinens uppvisningar under några dagar i april 2019. Här ses en nöjd Magnus Edberg med armarna i kryss.

om du vill höra./Torbjörn”

Jag skickar följande SMS-svar till Torbjörn:

”Det var intressant. Jag tyckte det var dubbelt så snabbt som pärluggla och inte lika långt som en normal hökuggla. Jag lyckades inte hitta den, men jag såg inte heller någon enkelbeck. Jag pratade med Lars-Erik Larsson som kom strax efter mig. Vi kom överens om att det nog borde vara en hökuggla – men den kändes inte klockren. Intressant om det skulle vara enkelbeckasin som kan låta så, men det låter inte omöjligt om du dessutom har både inspelning och såg fågeln. Ragnar”

Direkt när jag skrivit detta ringer jag Torbjörn för att fråga mer och reda ut det hela. Torbjörn nämner då att fågeln yttrade lätet i flykten och att den när den spelade dök i mycket flackare bana än enkelbeckasin brukar göra. Vi diskuterar om det möjligen var ett läte som den yttrade genom näbben eftersom det lät så olikt enkelbeckasinen brummande spel. Torbjörn nämner också att beckasinen satte sig i en grantopp och en talltopp och att den då yttrade raka ”tick-tick-tick” läten som skiljde sig från det normala ”ticka-ticka-ticka”. Vi är överens om att vi aldrig har hört dessa läten från enkelbeckasin. ”Hela tiden får man lära sig något nytt”, kommer vi fram till.

Det här är svårt att släppa, och när jag pratat med Torbjörn ringer jag Martin Tjernberg för att höra hans syn på saken. Jag beskriver vad Torbjörn sett och meddelat, och ganska snart säger Martin ”Jag har för mig att den amerikanska beckasinen ska låta som en pärluggla.” Vi sitter båda vid våra datorer och börjar leta info om beckasiner. Jag googlar på Gallinago och får fram listan över världens arter. Snart får vi klart för oss att den amerikanska arten Wilson´s Snipe låter som en pärluggla. Martin letar på *Xeno-canto* och får fram lätet. Det stämmer bra. Jag lägger på och kollar inspelningarna på appen *Sibely V2* (*The Sibley Guide to birds of North America*). Det stämmer bra.

Nu larmar jag följande på Band Fåglar i Uppland:

”Usch! Hökugglan som jag rapporterade spelande vid Knyppplanvägen igår sågs och

spelades in av Torbjörn Elvius i morse. Det visade sig vara en beckasin som yttrade lätet ”poande dubbelt så snabbt som en pärluggla”. Usch därför att den amerikanska arten wilsonbeckasin ska låta ungefär så. Jag får inte tag i Torbjörn nu men ska be honom om inspelningsfilen senare.”

Lite senare ringer Kalle Brinell och frågar om jag larmat fågeln från min gps-position. När svaret blir ja säger Kalle att han ska köra dit med parabol och se om fågeln är kvar och i så fall spela in den. Några minuter senare ringer Martin Tjernberg och säger att han också ska köra dit. Det hinner bli skymning när Kalle och Martin med sonen Gabbe kommer dit. Då har Lars-Erik också kommit dit.

Martin ringer: ”Det är en wilsonbeckasin! Vi står här och lyssnar och det är fullt spel. Det är jag, Gabbe, Kalle, Lars-Erik och Bernt Thorssell. Fy farao vad häftigt.”

21:12 larmar Kalle Brinell följande på Bird Alarm:

”Wilsonbeckasin 1 ex. Hörs stationär. Jag obsar – säkert bestämd. Vi är så säkra vi kan vara utifrån lätena. Fågeln hittades redan igår och spelar ihärdigt. Både spel och lockläte är inspelat. Tyvärr för mörkt för att fota. Medobs Tjernbergarna m.fl.”

Direkt efter BA-larmet lägger jag ut följande på Band Fåglar i Uppland:

”Kalle Brinell m.fl. är nu säkra på att det är en wilsonbeckasin vid Knyppplanvägen.”

Lite senare kommer besked från Torbjörn Elvius att han håller på att bearbeta ljudfilen och skickar över den till mig.

23:04 larmar Torbjörn Elvius wilsonbeckasin på BA med bifogad bild på fågeln i en grantopp.

23:15 skickar Torbjörn ljudfil och två bilder till mig.

”The rest is history”, brukar man väl säga.

---

TEXT: RAGNAR HALL  
FOTON: ANNIKA RASTÉN